
Sedmdesáté výročí pochodu smrti ze Straubingu do Dachau – 25. dubna 1945

Chtěl bych touto vzpomínkou vzdát hold všem těm, kteří se zúčastnili tohoto pochodu smrti a tento těžký úděl přichystaný fašistickou mašinerií nepřežili.

Můj otec Václav Kozák, veden pod číslem 492/44 se tohoto pochodu zúčastnil, ale bohužel konce války se nedožil. Na základě výpovědi svědků, kteří se pochodu zúčastnili jsme o otci získali informaci, že byl naposledy viděn ve vesnici Haldenberg, když šel obstarat nějaké jídlo do zdejšího statku, odkud se už nevrátil. 30. dubna 1945 to bylo napo-

sledy, co byl spatřen živý, což nám potvrdili jeho spoluvězni pan Antonín Hotovec st., Ota Musil ze Suchdola a Josef Kejmar z Lysolaj. S osvětlením smrti otce nám pomáhal pan František Sobotka ze Suchdola, který se též vrátil z koncentračního tábora a zároveň byl určen mým poručníkem, ale ani on nezískal více informací. Po ukončení a zklidnění válečné hysterie se matka vydala hledat otce přímo do Německa, požádala o pomoc i Mezinárodní červený kříž, ale vše bez úspěchu. Po ukončení základní vojenské služby, jsem navštívil pana Ho-

tovce st., ale žádné jiné informace, které by vedly k posledním krokům mého otce jsem nedostal, jen mi bylo sděleno, že už uteklo hodně vody, abych to nechal spát.

Bude-li mně zdraví sloužit, chtěl bych nahlédnout do archívů gestapa, ale i do spisu naší policie, co si na otce vedla. Nakonec bych chtěl zkusit oslovit vedení vesnice Haldenbergu, zda by se něco nenašlo v místní kronice.

V dubnu roku 1987 vyšel v Rudém právu článek pod názvem „Vězeň č. 1864/42 o Straubingu.“ Vyžádal

Situace pochodu smrti
25. 4. 1945 – 1. 5. 1945

jsem si v redakci adresu pisatele článku, jelikož jsem zjistil, že byl ve stejném pochodu smrti jako můj otec. Po vzájemné dohodě jsem se spolu s manželkou, matkou a sestrou rozjel za panem Stanislavem Vlkem do Uherského Hradiště. Nyní bych se rád podělil o autentické vzpomínky, jak byly panem Vlkem zapsány, spolu s některými mými poznámkami, které jsem v určitých pasážích učinil:

„... Na Straubing v NSR, o kterém vyšla v Rudém právu zmínka, mám velmi špatné vzpomínky jako vězeň, který si odpykával pětiletý žalář. Od 9. března 1942 jsem prošel gestapáckými věznicemi v Uherském Hradišti, Brně, Kounicovými kolejemi, Breston, Vídeň, Elizabeth Promennade a konečně 9. 3. 1943 věznicí Straubing. Tam panovaly zákony, že kdo například zvedl jablko nebo cokoli jiného, šel okamžitě k raportu. Kdo na pracovišti nesplnil normy, šel na lékařskou prohlídku, zda vydrží stanovený trest, který mu musel být uložen. Nejméně týden ve studené cele a jednou za tři dny šálek studené polévky a kousek chleba. Po odpykání

trestu už mnohým sořilo přes uši, což bylo známkou brzké smrti. V roce 1943 bombardovali spojenci různé vojenské závody v Německu, a tak se výroba přemístila do věznic ve Straubingu. V dílnách bylo zaměstnáno 1000 až 1200 vězňů a pracovalo se na dvě směny. Dne 5. listopadu 1944 byl bombardován i Straubing a většina dílen byla zničena. Okamžitě byly dovezeny nové stroje a umístěny ve sklepích pod vězeňskými celami. V roce 1944 byla zničena velká věznice v Drážďanech, včetně popravčí budovy. Vězně odsouzené k popravě převezli do Straubingu. Bylo jich okolo 350. Okamžitě se začala stavět sekýrárna, která byla dostavěna v dubnu 1945 a do provozu měla být uvedena 25. dubna 1945. V noci z 24. na 25. dubna 1945 nás bachaři vzbudili k pochodu. Museli jsme nastoupit na vězeňský dvůr s jednou dekou a šálkem.

V 6 hodin ráno vyrukovalo 350 vězňů do Dachau. Cesta byla úmorná, ti kteří nebyli schopni jít, byli zastřeleni. Trasa pochodu smrti vedla ze Straubingu do Landshutu, Freisingu a dál

do Dachau. Pochodovalo se od 6 hodin ráno do oběda, kde jsme dostali kousek chleba a trochu vodové polévky a po hodině odpočinku opět pochod do 19 hodin. Večeře byla obdobná obědu. Spali jsme vždy na louce, po dvou, jedna deka pod sebe a druhou jsme se přikryli.

Dne 27. dubna jsme nocovali před Freisingem. Po 20. hodině se přihnala bouřka a my museli stát s dekou na hlavě. Pršelo celou noc a celý den. Přešli jsme přes Freising a tam jsme se dozvěděli, že je Dachau obsazen. Vrátili jsme se do Freisingu, kde nás ubytovali ve stodolách. V mokrých hadrech, ráno nástup k pochodu bez cíle Dolním Bavorskem. V pondělí 29. dubna jsme přenocovali v údolí řeky Isavy. Oheň jsme rozdělávat nesměli, jelikož přes nás létali šrapnelky. Ráno jsme odmítli jít dál. Postavili před nás kulometry a museli jsme pochodovat dál. Došli jsme do nějaké osady, ulehli ve stodolách a čekali, co se bude dít.

Ráno přijeli Američané, ale o nás velký zájem neměli. Dali nám pár sáčeků na odušivení a pár bochníků chleba. Náš doprovod jsme odzbrojili a zavřeli do sýpek. V osadě jsme zůstali do 16. května, kdy pro nás přijela vojenská auta a vezla nás domů. Před ujezdem do Domažlic nás vítala vypálená budova školy. To byla naše vlast a my zpívali naši hymnu.“

Toto bylo sepsáno na základě článku a vzpomínek vězně 1864/42 pana Stanislava Vlka z Uherského Hradiště. Hluboce se klaním a vzdávám čest před všemi lidmi, kteří se zúčastnili zrůdného pochodu smrti fašistické zrůdné mašinérie.

Jaroslav Kozák,
syn Václava Kozáka (leden 2015)
Zpracoval: Josef Jánský
www.historiesuchdola.cz